



**UC** Leuven  
Limburg  
**MOVING MINDS**

**STUDIEDAG BANABA'S: KANSRIJK ONDERWIJS  
MEESPELEN IN DE HOEKEN MET DE FOCUS OP ZELFSTURING**

PWO 'Stuur-je-spel' Ilse Aerden, Tinne Van Camp & Caroline Vancraeyveldt



## Twee vragen

1. ZELFSTURING	IK BEN NOG TE WEINIG BEZIG MET ZELFSTURING	ZELFSTURING IS EEN CENTRAAL DOEL IN MIJN (KLAS/ZORG)WERKING
2. MEESPELEN	IK SPEEL VAAK MEE / IK ZIE VAAK LEERKRACHTEN MEESPELEN	IK SPEEL NIET VAAK MEE / IK ZIE LEERKRACHTEN TE WEINIG MEESPELEN



## Doelen workshop

- **Zelfsturing** is belangrijk in de ontwikkeling van kinderen
- Zelfsturing kan **groeien** door er **expliciet** op in te zetten
- **Zelfsturing kan groeien door bewust meespelen in de hoeken**
- **Leerkrachten** groeien in zelfsturing

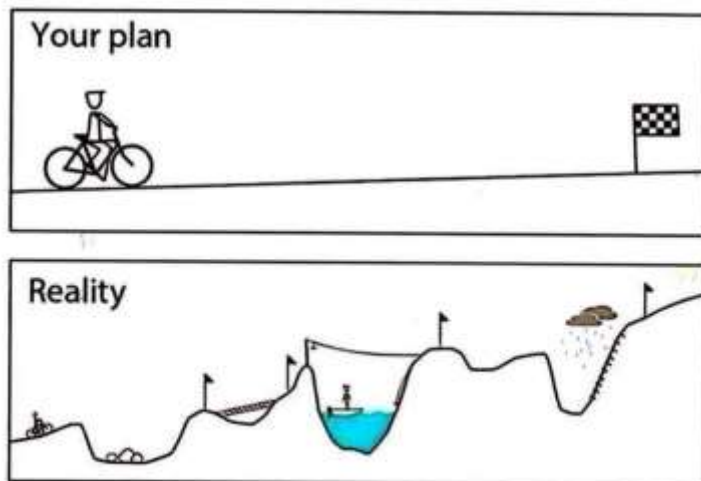
UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2

## Wat is zelfsturing ?

- Simon kan zelf zijn jas aan de kapstok hangen, hij haalt zelf zijn boekentas en doet spontaan zijn brooddoos open...  
Hij heeft dus een hoge zelfsturing

AKKOORD ?





UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2

*When You:  
Cut it for me,  
Write it for me,  
Open it for me,  
Set it up for me,  
Draw it for me or  
Find it for me,*

*All I learn is:  
that you do it better than me*

UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2

## Even kijken in de kleuterklas



UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2



## Definitie Zelfsturing

(Laevers & Wassink, 2018)

Zelfsturing is een combinatie van competentie en instelling (dispositie) om de mogelijkheden die in zichzelf en de omgeving besloten liggen, optimaal te benutten met het oog op **levenskwiteit**.

Een zelfsturend iemand neemt het roer in eigen handen, kan zichzelf beredderen, is zelfbepalend.



UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2



## Onderzoek

(Moffitt e.a. 2011)

Invloed van zelfsturing op langere termijn

- Gezondheid: fysieke gezondheidsindex – risico op verslavingen
- Welvaart: sociaal-econ. positie en inkomen op 32-jarige leeftijd
- Misdaad: aanraking met justitie

! Observaties tussen 3 en 5 jaar

! Onafhankelijk van IQ en SES

**Kinderen in achterstandsgezinnen scoren lager,  
maar er is iets aan te doen!**

UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2

## Zelfsturing in ontwikkeling

Piek in de ontwikkeling tussen 3 en 5 jaar



Merk ook op dat de ontwikkeling nog doorloopt tot 24 jaar

Tests measuring different forms of executive function skills indicate that they begin to develop shortly after birth, with ages 3 to 5 a window of opportunity for dramatic growth in these skills. Development continues throughout adolescence and early adulthood.



## Zelfsturing in onderwijs: de kloof tussen theorie en praktijk

- Het belang van zelfsturing: ja !
- Context bieden om zelfgestuurd te spelen/werken: ja (meestal)
- Hoge verwachtingen in zelfsturing van kleuters: ja
- **Zelfsturing als lesdoel ?**
  - Doel... op langere termijn
  - Doel... in (spel-)begeleiding ?

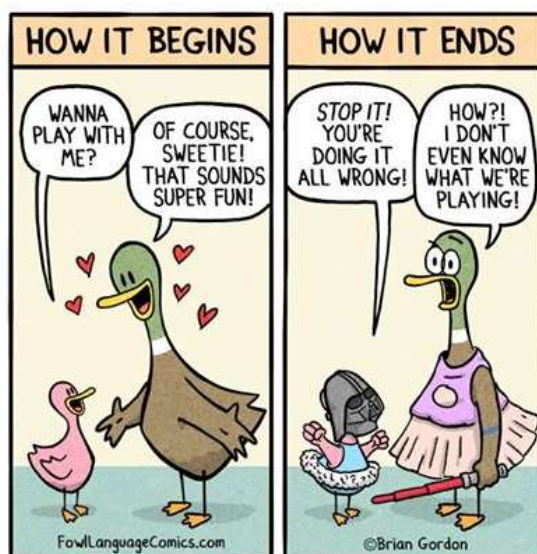
***Geloven in de groei van zelfsturing***

***Het is geen leerinhoud, maar een proces in ontwikkeling***

UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2



## MEESPELEN ?



UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2



## Interfering en interacting?

'Als ik tussenkom, valt het spel stil.'

'Hoe zorg ik ervoor dat ik tijdens het mee-spelen niet te sturend ben?'

'Wanneer is het beter om niets te doen/ niets te zeggen?'

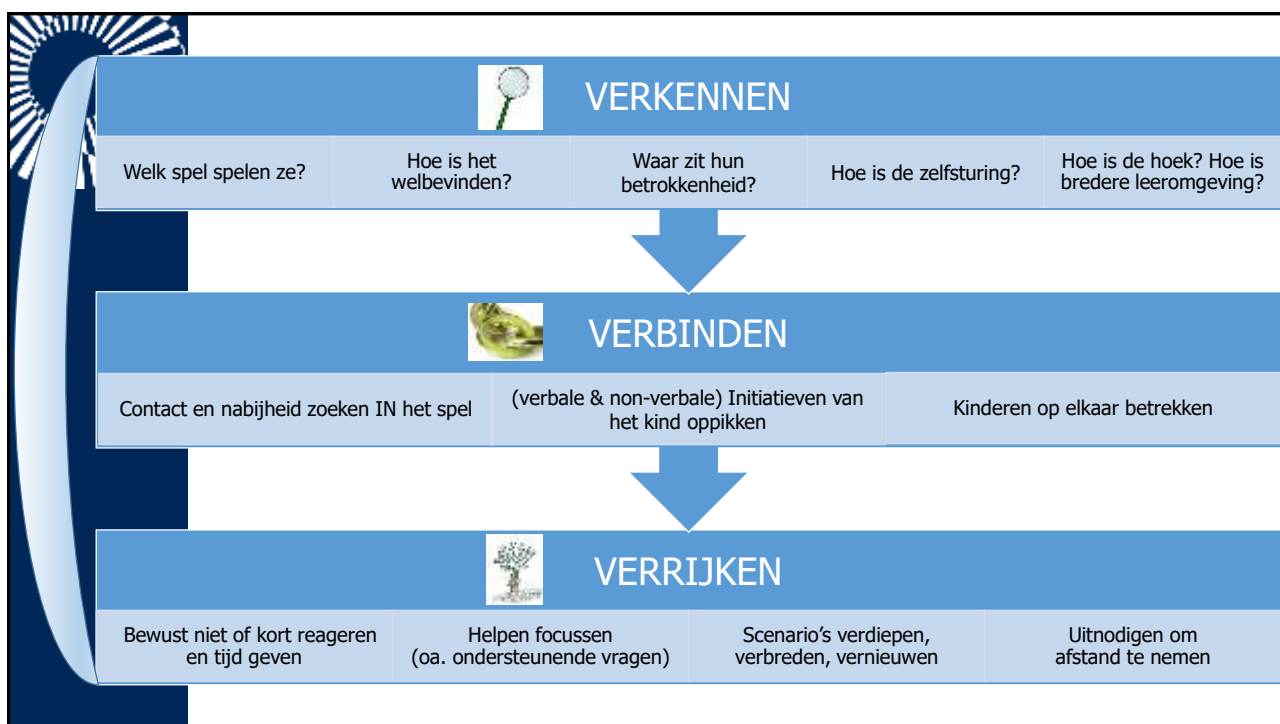
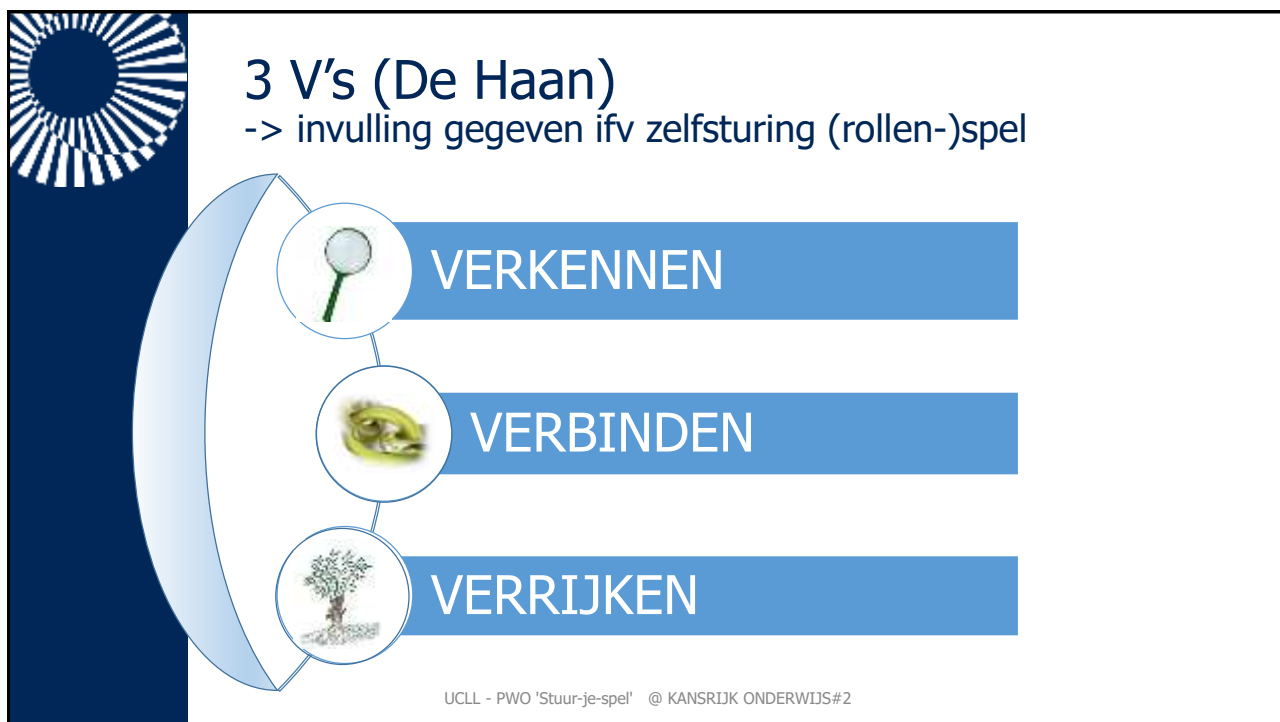
'Ik stel veel open vragen. Ik zie dat dit werkt maar soms ben ik toch weer te sturend.'



## Kijkwijzer Stuur-je-spel



UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2







# De klankschaal

VERKENNEN

Essentie is

- Het aanvoelen / beluisteren van noden van kinderen
- Het zoeken naar gepaste en juist getimede tussenkomsten
- Met de **focus op zelfsturing**
- Door te groeien naar steeds rijker (rollen-)spel

VERRIJKEN

UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2

**Vijf thema's komen terug in de reflecties en tijdens de gesprekken met leerkrachten die doelgericht gaan meespelen.**

1. (Anders) leren kijken naar spel en zelfsturing.
2. De omgeving doet ertoe!
3. Interfering or interacting?
4. Let it go!
5. Neem en geef de tijd om te leren...

## Let it go!

'Ik wil het vaak nog snel zelf in hun plaats doen'

'Ik heb graag zelf de touwtjes in handen.'

'Ik heb de neiging om te gaan sturen. Ik moet leren loslaten.'

'Ik heb nood aan structuur.'



'De kleuters mekaar zelf laten schminken was voor mij een hele uitdaging op vlak van loslaten.'

## Neem en geef de tijd om te leren....

'Tijd geven is moeilijk, maar bij de kleinsten is dat makkelijker.'

'Dit moet nog groeien bij mezelf; ik kan dat niet zomaar veranderen.'

'Ik heb het zoveel jaren anders gedaan. Soms merk ik dat terug in oude gewoontes verval'.

'Ik merk dat ik tijd win door tijd te maken voor observeren.'

'Tijd investeren in zelfsturing rendeert!'



## Meer weten?

- Artikel in de brochure 'Kansrijk Onderwijs' ☺

- Blogberichten [kleutergewijs.be](https://kleutergewijs.be)

<https://kleutergewijs.wordpress.com/2018/04/22/rollenspel-het-sommum-van-spel-in-onze-kleuterklassen/>

<https://kleutergewijs.wordpress.com/2017/03/21/kan-je-zelfsturing-sturen-over-de-kracht-van-rollenspel-en-de-rol-van-de-leerkracht-hierbij/>

- Kleuters & Ik

Aerden, I. (2018). *De kunst van spelbegeleiding. Hoe combineer je ruimte geven en richting geven?* Kleuters & Ik, jg 35, nr. 2.

UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2



## Interesse voor meer?

"Play is the highest form of research"  
(Einstein)



Contacteer ons via mail voor een navorming/ondersteuning/begeleiding(-op-maat):

[Ilse.aerden@ucll.be](mailto:Ilse.aerden@ucll.be) / [Tinne.Vancamp@ucll.be](mailto:Tinne.Vancamp@ucll.be) / [Caroline.Vancraeyveldt@ucll.be](mailto:Caroline.Vancraeyveldt@ucll.be)

UCLL - PWO 'Stuur-je-spel' @ KANSRIJK ONDERWIJS#2